

Andrzej Felchner

Sprawozdanie z pobytu służbowego w Łucku (Ukraina)

Piotrkowskie Zeszyty Historyczne 5, 467-468

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Andrzej Felchner

SPRAWOZDANIE Z POBYTU SŁUŻBOWEGO W ŁUCKU (UKRAINA)

W dniach 21–25 maja 2002 r. delegacja z Wydziału Filologiczno-Historycznego Filii AŚ w Piotrkowie Trybunalskim w składzie: dziekan Wydziału dr Wojciech Piotrowski, dyrektor Instytutu Historii prof. dr hab. Andrzej Felchner, prof. dr hab. Edward Alfred Mierzwa (IH) oraz dr Janusz Budziński (IH) przebywała na Ukrainie. Pan Dziekan większość czasu spędził w Krzemieńcu, uczestnicząc czynnie w konferencji naukowej, a pozostali członkowie delegacji przebywali w Łucku.

Celem wyjazdu było przeprowadzenie rozmów służących pogłębieniu nawiązanej oficjalnej współpracy, a także dokonanie wstępnej kwerendy w miejscowym Archiwum (odpowiednik naszego archiwum wojewódzkiego).

Przeprowadzono rozmowy z J. M. Prorektorem Państwowego Uniwersytetu Wołyńskiego im. Łesi Ukrainki prof. Baranem, dyrektorem Instytutu Historii prof. Franczukiem, dyrektorem kierunku germanistyka, specjalistami z kulturoznawstwa oraz z historykiem prof. Mikołajem Kuczerepą i pracownikami oddziału współpracy z zagranicą. Przekazano do zbiorów biblioteki uniwersyteckiej i Instytutu Historii wydawnictwa naukowe naszej Filii, a do miejscowych czasopism uniwersyteckich trzy artykuły naukowe autorstwa pracowników IH: prof. Czesława Grzelaka, dr J. Budzińskiego i mgr Tomasza Matuszaka.

Zaproponowano władzom uniwersyteckim w Łucku pogłębienie współpracy między innymi poprzez wymianę profesorów z wykładami oraz studentów, dyskutowano też różne inne kwestie dalszego współdziałania np. wymianę programów na różnych kierunkach studiów. Wszystkie te propozycje spotkały się z dużym zainteresowaniem, życzliwością i obiecano nam udzielenie odpowiedzi w najbliższym czasie.

W czasie kilkakrotnych pobytów w państwowym archiwum (w pierwszym uczestniczył też Pan Dziekan) zapoznano się z kilkudziesięcioma inwentarzami akt związanych głównie z polską problematyką. Zasób akt z okresu dawniejszego nie jest zbyt duży, nie ma dokumentów z okresu przedrozbiorowego, ale i tak niektóre zespoły są dość bogate, np. magistratów miast wołyńskich z lat 1796–1863 liczą 621 teczek, a władz miejskich lat 1874–1919 (w dwóch zespołach) – 1799 teczek. Podobno dość bogate w materiał z XIX w., a może i starsze, jest archiwum w pobliskim Tarnopolu.

Wstępna kwerenda pozwoliła stwierdzić, iż niezłe zachowały się dokumenty z okresu II Rzeczypospolitej. Zespół (fond) nr 46 akt wołyńskich władz wojewódzkich liczy np. 20696 teczek, w tym samych teczek personalnych jest 2946. Po starostwach z lat 1920–1939 pozostało w tamtejszym archiwum 10113 teczek (najwięcej

starostwa powiatowego w Łucku – 9835 teczek), liczne są też materiały dotyczące spraw policji, bezpieczeństwa, różnych organizacji, kwestii opieki społecznej, spraw finansowych, rolnictwa i reform rolnych, a stosunkowo mało – wojska.

Akta polskie są np. w zespole 46 porzucane po poszczególnych podzespołach tzw. Opisach. W kilku z nich powtarza się ta sama tematyka: oddział ogólny (prezydialny), sprawy samorządów, kwestie rolnictwa i reform rolnych, pracy, opieki społecznej i zdrowia itp. Przeprowadzając więc w przyszłości kwerendę należy sięgnąć do wszystkich dostępnych inwentarzy. Dzięki pomocy Pana Prorektora prof. Barana otrzymaliśmy bardzo cenną odbitkę ksero indeksu rzeczowego tego zespołu, a Pan prof. M. Kuczerepa udostępnił nam własny artykuł z 2000 r., mówiący o materiałach archiwalnych dotyczących historii Wołynia lat 1918–1939, przechowywanych w łuckim archiwum.

Są też akty rosyjskie z lat 1939–1941 i oczywiście po II wojnie światowej w tym: sądy, prokuratury i pokrewnych zarówno z lat 1939–41, jak i od 1944 r.

Nawet taka, pobieżna z konieczności, kwerenda pokazała, że w sumie materiałów wytworzonych przez polskie urzędy, instytucje i organizacje oraz dotyczących spraw polskich jest bardzo dużo. Stwarza to olbrzymie możliwości z jednej strony współpracy naukowej historyków polskich i ukraińskich, a z drugiej daje podstawę do wyjazdów naukowych i prowadzenia na miejscu badań archiwalnych, dotyczących XIX–XX wieku. Znajac akta byłego województwa poleskiego przechowywane w Brześciu na Białorusi, mogę przypuszczać, iż również w Łucku podobnie wszystkie dokumenty są dobrze opracowane, posegregowane i ponumerowane.